

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Avsändarens referens
A2018-00777/I

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande: Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)

Arbetsförmedlingen har beretts möjlighet att lämna svar på ovanstående remiss och lämnar härmed sitt yttrande.

Sammanfattning av Arbetsförmedlingens ställningstaganden

Arbetsförmedlingen gör följande ställningstaganden i förhållande till betänkandets förslag:

- Arbetsförmedlingen förordar betänkandets huvudförslag framför det alternativa upplägget.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att en ordning med ankomstcenter införs.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att Migrationsverket inom en vecka från att en asylansökan har inkommit ska anvisa asylsökande till en kommun där de sedermera ska erbjudas boende och etableringsfrämjande insatser.
- Arbetsförmedlingen har i sak ingenting att erinra mot betänkandets förslag att det ska vara obligatoriskt för asylsökande att bo i ett ankomstcenter under den inledande fasen av mottagandet. Arbetsförmedlingen anser dock att det finns skäl att överväga om en ekonomisk sanktion - såsom den är föreslagen – kommer att få någon betydande effekt.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att Migrationsverket bör anskaffa ankomstcenter genom kontrakt med långa avtalstider, samt föra dialog med aktuell kommun inför etablering av sådana ankomstcenter
- Arbetsförmedlingen har i sak ingenting att erinra mot förslaget att ankomstcentren bör vara större anläggningar i större

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

kommuner med möjlighet till kost och logi. Arbetsförmedlingen vill dock understryka vikten av att ankomstcentren håller en sådan standard och är organiserade på ett sätt så att samtliga boendes trygghet, säkerhet och integritet kan garanteras.

- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att Migrationsverket ska ansvara för att, i samverkan med andra berörda myndigheter och aktörer, informera asylsökande om deras rättigheter och skyldigheter och om att leva i det svenska samhället. Arbetsförmedlingen tillstyrker också förslaget att Migrationsverket bör ansvara för att sådan information tas fram i samverkan med berörda aktörer.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att landstingen ska erbjuda en hälsoundersökning under tiden i ett ankomstcenter. Arbetsförmedlingen anser även att landstingens övriga uppdrag i förhållande till asylsökande bör förtydligas.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker den föreslagna inriktningen att myndigheten ska påbörja en kartläggning av vuxna asylsökandes utbildning och yrkeserfarenheter i ett tidigare skede än vad som sker idag. Arbetsförmedlingen anser dock att betänkandets övriga förslag medför vissa begränsningar för vad Arbetsförmedlingens kartläggning kan åstadkomma.
- Arbetsförmedlingen har i sak ingenting att erinra mot betänkandets förslag att det ska vara obligatoriskt för asylsökande att delta i samhällsinformation och kartläggning under tiden i ett ankomstcenter. Arbetsförmedlingen avstyrker däremot betänkandets förslag att införa en ekonomisk sanktion för asylsökande som inte deltar i samhällsinformation och kartläggning
- Arbetsförmedlingen tillstyrker betänkandes förslag att kommunen ska ansvara för att det finns verksamhet för barn som vistas i ett ankomstcenter.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandes förslag om att Migrationsverkets rutin att informera asylsökande barn och deras vårdnadshavare om rätten till utbildning samt att lämna vidare uppgifter om barnen till hemkommunen ska ges stöd i författning. Arbetsförmedlingen har heller ingenting att erinra mot betänkandets förslag att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att, i samverkan med Sveriges kommuner och landsting, ta fram riktlinjer för hur verksamheten för barn bör organiseras.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandets förslag avseende mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar som söker asyl.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att kommunerna i ett tidigare skede ska ges ansvar för boendet för asylsökande. Arbetsförmedlingen anser dock att regeringen bör se över vilka

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

- insatser som kan genomföras för att långsiktigt stärka kommunernas mottagningskapacitet.
- Arbetsförmedlingen har i sak ingenting att erinra mot inriktningen att asylsökande med högre sannolikhet att beviljas uppehållstillstånd ska anvisas till en kommun och därmed får ta del av etableringsinriktade insatser. Arbetsförmedlingen anser dock att det är viktigt att en sådan ordning regleras och hanteras på ett rättssäkert, enhetligt och transparent sätt.
 - Arbetsförmedlingen tillstyrker betänkandets förslag att Migrationsverket ska fastställa ett andelstal för mottagande av asylsökande och nyanlända invandrare som ska anvisas, samt fastställa antal platser som varje kommun ska hålla tillgängliga för mottagande av asylsökande. Arbetsförmedlingen tillstyrker också inriktningen att förutsättningarna på arbetsmarknaden bör ges stort utrymme i framtagandet av en sådan fördelning, och bedömer att myndigheten kan bidra med sin expertis i detta sammanhang.
 - Arbetsförmedlingen tillstyrker att en matchning bör ske mellan asylsökande och kommuner i samband med en bosättningsanvisning. Arbetsförmedlingen anser dock inte att matchningen enbart bör genomföras mot underlag från det inledande kartläggningssamtal som Arbetsförmedlingen föreslås få i uppdrag att genomföra i ett ankomstcenter. Arbetsförmedlingen bedömer att anvisande myndighet, det vill säga Migrationsverket, sannolikt kommer att behöva utarbeta ett mer omfattande bosättningsunderlag som kan ligga till grund för matchningen mot en kommun.
 - Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att länsstyrelserna ska få i uppdrag att arbeta för att kommunerna har kapacitet och beredskap att inom föreskriven tid ta emot asylsökande som ska vänta på beslut i asylärendet i en kommun.
 - Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att landets kommuner ska erbjuda undervisning i svenska för asylsökande samt lokalt anpassad samhällsinformation. Arbetsförmedlingen anser dock att kommunens uppdrag att erbjuda lokalt anpassad samhällsinformation bör utökas så att det också omfattar information om arbetsmarknaden samt olika orienterande och vägledande insatser.
 - Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att nuvarande regelverk förändras på ett sätt som möjliggör för kommunerna att bereda plats i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt hela eller delar av den samhällsorientering som anordnas för nyanlända invandrare.
 - Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att landets kommuner ska ansvara för att erbjuda verksamhet som motverkar passiv väntan för personer som har väntat länge på ett beslut i asylärendet.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att kommunerna ska genomföra en kontroll av arbetsgivare och anordnare som erbjuder verksamhet som är förlagd till en arbetsplats på motsvarande sätt som Arbetsförmedlingen är skyldig att göra. Arbetsförmedlingen tillstyrker också förslaget att kommunerna ska samråda med de lokala fackliga organisationerna.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att Migrationsverket bör ges i uppdrag att, tillsammans med Arbetsförmedlingen, föra dialog med kammarkollegiet angående behovet av försäkring för asylsökande som deltar i insatser och aktiviteter.
- Arbetsförmedlingen avstyrker förslaget att landets kommuner ska erbjuda asylsökande med undantag från kravet på arbetstillstånd arbetsmarknadsinriktade insatser som ger kunskaper om och kontakter med arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen yrkar istället på att arbetsmarknadsperspektivet förtydligas i kommunernas föreslagna uppdrag att erbjuda samhällsinformation.
- Arbetsförmedlingen avstyrker förslaget att det ska vara upp till myndigheten att, efter en arbetsmarknadspolitisk bedömning, avgöra vem som ska få ta del av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Arbetsförmedlingen anser att ett eventuellt uppdrag att erbjuda insatser i enlighet med det arbetsmarknadspolitiska regelverket till asylsökande ska regleras antingen i den föreslagna lagen om mottagande av asylsökande och vissa andra utlänningar eller i förordning. Med ett sådant uppdrag behöver emellertid följa stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta uppdraget.
- Förutsatt att ett uppdrag att erbjuda insatser i enlighet med det arbetsmarknadspolitiska regelverket till asylsökande regleras i lag eller förordning - samt att myndigheten ges en stabil och långsiktig finansiering för att omhänderta uppdraget - tillstyrker Arbetsförmedlingen följande förslag:
 - o att myndigheten inte ska vara skyldig att upprätta en handlingsplan för asylsökande som skriver in sig som arbetssökande,
 - o att asylsökande inte ska vara skyldiga att redovisa sina aktiviteter i en aktivitetsplan,
 - o att deltagande i arbetsmarknadspolitiska program för asylsökande inte ska behöva ske på heltid,
 - o att deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser inte ska berättiga asylsökande till aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.
- Arbetsförmedlingen har i sak ingenting att erinra mot betänkandets förslag att införa en ordning med social prövning av asylsökandes eget ordnade boende. Arbetsförmedlingen ser dock vissa risker med förslaget som regeringen bör beakta i den fortsatta beredningen av förslaget.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

- Arbetsförmedlingen tillstyrker betänkandets förslag att ansvarsfördelningen mellan stat och kommun för den enskildes försörjning bör vara samma, och gälla för samma tidsperiod, oavsett om den enskilde har bott i ett eget eller ett kommunalt boende under asyltiden.
- Arbetsförmedlingen delar Mottagandeutredningens bedömning att nuvarande regelkonstruktion som medför att ett temporärt likviditetsproblem uppstår för den enskilde i perioden mellan de statliga individersättningarna bör ses över. Arbetsförmedlingen anser dock att det finns flera viktiga aspekter i detta avseende som inte berörs i tillräcklig omfattning i betänkandet och som behöver hanteras i den fortsatta beredningen av förslaget.
- Arbetsförmedlingen avstyrker Mottagandeutredningens förslag att regeringen bör införa ett antal tidsfrister som stipulerar när Arbetsförmedlingen ska genomföra olika handläggningsåtgärder.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandets förslag kring ansvarsfördelningen avseende individer med verkställbara avlägsnandebeslut.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandets förslag att införa ett gemensamt mål för mottagandet. Arbetsförmedlingen har heller inget att erinra mot den föreslagna formuleringen av ett sådant mål.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandets förslag att införa en ny lag om mottagande av asylsökande och vissa andra asylsökande.
- Arbetsförmedlingen delar inte bedömningen att uppgifter om asylsökande har ett tillräckligt sekretesskydd med befintliga regler och att ytterligare sekretessbestämmelser därmed inte är nödvändiga. Arbetsförmedlingen anser därför inte att betänkandets förslag om författningsändringar avseende uppgiftsoverföring, sekretess och personuppgiftshantering är tillräckliga, givet den föreslagna ansvarsfördelningen inom mottagningssystemet.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker bedömningen att regeringen skyndsamt bör ta ställning till om lagstiftning kan tas fram om att Migrationsverket ska rekvirera samordningsnummer för samtliga asylsökande, eller att en utredning tillsätts. Arbetsförmedlingen anser att frågan om samordningsnummer är mycket viktig för betänkandets övriga förslag.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att en ny organisering för mottagande av asylsökande och nyanlända införs i syfte att förtydliga samtliga aktörers befogenheter, resurser och ansvar.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandets förslag att regeringen i samråd med kommunsektorn bör utforma en fastlagd ordning för ett regelbundet samråd mellan staten och den kommunala sektorn när det gäller frågor relaterade till mottagandet av asylsökande och nyanlända invandrare.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen anser dock att det bör vara tydligt för samtliga parter hur olika samverkansinitiativ förhåller sig till varandra.

- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget att Migrationsverket ska ansvara för att i samverkan med det civila samhällets organisationer erbjuda individer som bor i ankomst- och avresecenter aktiviteter för att erbjuda en meningsfull vardag och insatser för att underlätta ett återvändande till ett annat land.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker också förslaget att regeringen bör ta initiativ till en dialog mellan staten och det civila samhällets organisationer, samt överväga att i medelstilldelningen till det civila samhället genom statsbidrag tydligt inkludera och prioritera organisationer, verksamheter och projekt som verkar inom mottagandet.
- Arbetsförmedlingen har ingenting att erinra mot betänkandets förslag om hur ett nytt ersättningssystem för statlig ersättning till kommuner och landsting ska utformas.
- Arbetsförmedlingen avstyrker inriktningen i de räkneexempel som presenteras i betänkandets konsekvenskapitel. Arbetsförmedlingen vill understryka att myndigheten behöver ges stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta eventuella uppdrag som riktas gentemot asylsökande. Arbetsförmedlingen förutsätter att regeringen återkommer till myndigheten för en fortsatt dialog kring eventuella uppdrags finansiering.
- Arbetsförmedlingen har i sak ingenting att erinra mot förslaget i betänkandets alternativa upplägg att myndigheten ska ansvara för att asylsökande som bor i ett mottagandecenter får information om aktörer som tillhandahåller utbildning i svenska för asylsökande. Arbetsförmedlingen vill dock understryka att myndigheten saknar förutsättningar att påverka i vilken utsträckning folkbildningens aktörer kan erbjuda undervisning i svenska på olika orter.
- Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget i betänkandets alternativa upplägg att det temporära statsbidrag som folkbildningens aktörer får för folkbildningsinsatser för asylsökande ska permanentas.
- Arbetsförmedlingen anser att förslag i betänkandets alternativa upplägg att myndigheten ska ges i uppdrag att ansvara för att asylsökande i mottagandecenter erbjuds insatser som syftar till att ge kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden behöver förtydligas.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Generella synpunkter

Arbetsförmedlingens delar bedömningen att dagens mottagandesystem i flera avseenden är präglad av en otydlig ansvarsfördelning mellan olika myndigheter och aktörer. Arbetsförmedlingen anser att denna otydlighet skapar onödiga spänningar och förväntningar såväl i relationerna mellan de olika aktörer som gentemot den enskilde. Arbetsförmedlingen anser därför att ambitionen att skapa ett mer enhetligt och sammanhållet mottagandesystem är positiv.

Arbetsförmedlingen anser att det primära målet med ett nytt mottagandesystem bör vara att skapa förutsättningar för en snabb, effektiv och rättssäker asylprövning. Arbetsförmedlingens bild är att långa väntetider i asylprövningsprocessen skapar passivitet, oro och stress för den enskilde, vilket är nedbrytande och försämrar förutsättningarna till etablering i arbets- och samhällslivet i nästa skede.

Arbetsförmedlingen anser att ett nytt mottagandesystem bör möjliggöra för en smidig övergång till nästa fas i den enskildes process, oavsett om denna fas innebär att den enskilde ska ta del av etableringsinsatser eller återvända till ett annat land. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att många nyanlända invandrare har behov av mycket stöd i ett inledande skede av myndighetens särskilda etableringsuppdrag. Detta medför att Arbetsförmedlingens personal behöver lägga mycket tid på att vägleda nyanlända invandrare i kontakter med olika myndigheter, och att den enskilde ofta har svårt att koncentrera sig på insatser som leder till egenförsörjning. Arbetsförmedlingen anser därför betänkandets ambition att skapa ett mer sömlöst flöde mellan mottagandesystemet och nästa fas i den enskildes process är god.

Arbetsförmedlingen anser det vara positivt om den enskilde under tiden i mottagningssystemet erbjuds verktyg för att utnyttja väntetiden på beslut i asylärendet på konstruktivt sätt. Arbetsförmedlingen anser att asylsökande bör kunna få del av språkundervisning och samhällsinformation, olika typer av hälsofrämjande aktiviteter, vägledande och orienterande insatser samt erbjudas möjligheter att skapa nätverk och kontakter i det omgivande samhället.

Arbetsförmedlingen anser vidare att de bör finnas en stor potential att utveckla och tillhandahålla olika typer av digitala verktyg och självservicejänster för asylsökande. Behovet av insatser under asyltiden minskar dock sannolikt om väntetiderna inom asylprövningen kan hållas korta.

Arbetsförmedlingen vill understryka vikten av att de myndigheter och aktörer tilldelas ansvarsområden i ett nytt mottagningssystem också ges förutsättningar att utföra sina uppdrag. Det bör i regleringen av sådana ansvarsområden framgå tydligt vilken ambitionsnivå som finns för

Datum
2018-11-13Diarienummer
Af-2018/0023 9000

uppdraget. Respektive myndighet eller aktör behöver också tillförsäkras en stabil och långsiktig finansiering för ändamålet.

Arbetsförmedlingen förordar betänkandets huvudförslag framför det alternativa upplägget. Arbetsförmedlingen anser att det finns ett värde i att asylsökande i ett tidigt skede kan flytta till en kommun där de sedan ska etablera sig. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att asylsökande ofta skapar nätverk, sociala kontakter och band till den ort där de har befunnit sig under asyltiden. Arbetsförmedlingen bedömer vidare att övergången från asylfasen till etableringsfasen sannolikt kan fungera smidigare om asylsökande redan befinner sig i den kommun där de varaktigt ska etablera sig. Arbetsförmedlingen anser vidare att flera av de insatser som kommunerna traditionellt ansvarar för - såsom språkutbildning/språkträning och annan vuxenutbildning, studie- och yrkesvägledning, samhällsinformation samt rådgivning i olika former - troligen är sådana som är väl lämpade för asylsökande personer. Arbetsförmedlingen bedömer vidare att flera av de insatser som det civila samhället tillhandahåller – såsom hälsofrämjande insatser, kontakt- och nätverksskapande aktiviteter eller insatser som folkbildningen kan bidra med – också kan vara lämpliga i denna fas. Landets kommuner har god kunskap om hur civilsamhället är representerade och organiserade inom kommunens gränser, varför Arbetsförmedlingen bedömer att kommunerna är väl lämpade att samordna denna typ av insatser.

Arbetsförmedlingens synpunkter på utredningens förslag

Arbetsförmedlingen lämnar följande synpunkter på utredningens förslag. Numreringen och rubrikerna nedan utgår från kapitelindelningen i betänkandet. Kapitel 6 till 11 innehåller således synpunkter på betänkandets huvudförslag. Kapitel 13 och 14 innehåller synpunkter på betänkandets alternativa upplägg.

Kapitel 6.1 Ett ordnat mottagande i ankomstcenter

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att en ordning med ankomstcenter införs. Arbetsförmedlingen bedömer att förslaget skapar förutsättningar för en effektiv asylprövning och möjliggör för myndigheter och organisationer att komma i kontakt med asylsökande. Arbetsförmedlingen tror att detta kommer att bidra till kortare handläggningstider i asylprövningen samt ha positiva effekter på den enskildes möjligheter till etablering efter ett eventuellt beslut om uppehållstillstånd.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** också förslaget att Migrationsverket inom en vecka från att en asylansökan har inkommit ska anvisa asylsökande till en kommun där de sedermera ska erbjudas boende och etableringsfrämjande insatser. Arbetsförmedlingen har dock vissa

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

synpunkter på inriktningen att Migrationsverket i sitt anvisningsförfarande i princip uteslutande ska utgå från den kartläggning som Arbetsförmedlingen föreslås genomföra. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 6.3 och 7.1. Arbetsförmedlingen har också vissa betänkligheter kring den föreslagna ordningen att låta Migrationsverkets ärendeindelning ligga till grund för ett beslut om vilka asylsökande som ska anvisas till en kommun. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 7.1.

Arbetsförmedlingen **har i sak inget att erinra** mot betänkanadets förslag att det ska vara obligatoriskt för asylsökande att bo i ett ankomstcenter under den inledande fasen av mottagandet. Arbetsförmedlingen vill dock bidra med inspel till den fortsatta beredningen av förslaget.

Arbetsförmedlingen bedömer att ett obligatorium för asylsökande att under föreskriven tid vara bosatt i ett ankomstcenter sannolikt kommer att ha en normerande effekt. Arbetsförmedlingen tror att en majoritet av de asylsökande kommer att sträva efter följa de regler som finns uppsatta. Arbetsförmedlingen tror vidare att det faktum att samhällets insatser tillhandahålls i ankomstcentret kommer att skapa incitament för den enskilde att vara bosatt i ett ankomstcenter under den inledande fasen av tiden i mottagandesystemet. Samtidigt har Arbetsförmedlingen vissa erfarenheter från tiden då myndigheten hade ett särskilt bosättningsuppdrag inom ramen för myndighetens etableringsuppdrag. Arbetsförmedlingen erfarenhet är att det i enskilda fall kan finnas en stark egen drivkraft hos asylsökande och nyanlända att bosätta sig på vissa orter eller i vissa områden.

Mottagandeutredningen föreslår att asylsökande som inte bor i ett ankomstcenter under föreskriven tid ska förlora rätten till dagersättning eller särskilt bidrag. Givet ovan nämnda drivkrafter i enskilda fall, samt att nivån på dagersättningen är förhållandevis låg, bedömer Arbetsförmedlingen att det finns skäl att överväga om en ekonomisk sanktion - såsom den är föreslagen - kommer att få någon betydande effekt. I praktiken kan det finnas en risk att sanktionen medför att enskilda asylsökande hamnar i en utsatt situation, då deras ekonomi blir ännu svagare.

Kapitel 6.2 Ankomstcenter samlas på ett fåtal platser

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att Migrationsverket bör anskaffa ankomstcenter genom kontrakt med långa avtalstider, samt föra dialog med aktuell kommun inför etablering av sådana ankomstcenter. Arbetsförmedlingen bedömer att en sådan hantering kommer att skapa planeringsförutsättningar för kommunerna, vilket är positivt. Arbetsförmedlingen vill emellertid i detta sammanhang framhålla att fler parter än kommunen är betjänta av goda planeringsförutsättningar.

Datum
2018-11-13Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen anser därför att den dialog som ska föregå en etablering av ett ankomstcenter också bör omfatta andra myndigheter och organisationer, inklusive Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen har i sak **ingenting att erinra** mot förslaget att ankomstcentren bör vara större anläggningar i större kommuner med möjlighet till kost och logi. Arbetsförmedlingen vill dock understryka vikten av att ankomstcentren håller en sådan standard och är organiserade på ett sätt så att samtliga boendes trygghet, säkerhet och integritet kan garanteras. Utöver rent humanitära aspekter av detta bedömer Arbetsförmedlingen att den upplevda tryggheten kommer att ha stor betydelse för hur mottaglig den enskilde kommer att vara för de insatser som olika myndigheter ska erbjuda under tiden i ankomstcentret.

Kapitel 6.3 Ankomstcenter där individen står i centrum

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att Migrationsverket ska ansvara för att, i samverkan med andra berörda myndigheter och aktörer, informera asylsökande om deras rättigheter och skyldigheter och om att leva i det svenska samhället. Arbetsförmedlingen **tillstyrker** också förslaget att Migrationsverket bör ansvara för att sådan information tas fram i samverkan med berörda aktörer. Arbetsförmedlingen anser det vara viktigt att materialet görs tillgängligt för samtliga asylsökande, oavsett behov eller förutsättningar.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att landstingen ska erbjuda en hälsoundersökning under tiden i ett ankomstcenter. Arbetsförmedlingen anser att det kan finnas skäl för Socialstyrelsen att se över framtagna föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökningen. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att funktionsnedsättningar sällan identifieras under den inledande hälsoundersökningen utan i ett mycket senare skede. Detta påverkar den enskildes möjligheter att ta del av insatser såväl under asyltiden som efter beviljat uppehållstillstånd och medför att etableringsprocessen fördröjs. Arbetsförmedlingen anser även att landstingens övriga ansvar och uppdrag i förhållande till asylsökande bör förtydligas. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 7.2.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker den föreslagna inriktningen** att myndigheten ska påbörja en kartläggning av vuxna asylsökandes utbildning och yrkeserfarenheter i ett tidigare skede än vad som sker idag. Arbetsförmedlingen har emellertid vissa synpunkter på hur betänkandets förslag är formulerat.

Att kartlägga en arbetssökandes kompetenser, erfarenheter och färdigheter är en förhållandevis omfattande process, särskilt i de fall meriter och kompetenser inte har förvärvats på formell väg. I många fall kan det krävas återkommande träffar med den enskilde under ett längre tidsspann i syfte att genomföra en grundlig kartläggning. I betänkandet

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

föreslås att Arbetsförmedlingen ska genomföra en kartläggning inom loppet av sju dagar i ankomstcentret. Själva bevekelsegrunden för den snava tidsramen är att kartläggningen sedan ska ligga till grund för den bosättningsanvisning som Migrationsverket ska genomföra. Det anslag som Arbetsförmedlingen föreslås erhålla för att genomföra uppdraget är också begränsat till att motsvara fyra timmars arbete för en arbetsförmedlare. Arbetsförmedlingen anser att dessa förutsättningar medför vissa begränsningar kring vad föreslagen kartläggning kan åstadkomma.

Arbetsförmedlingen anser vidare att myndighetens uppdrag att kartlägga asylsökande bör begränsas till att omfatta personer i arbetsför ålder. Arbetsförmedlingen anser inte att det är rimligt att genomföra kartläggningssamtal med personer som är över 64 år och som inte kommer att stå till arbetsmarknadens förfogande, varken under asyltiden eller efter ett eventuellt uppehållstillstånd. För sådana personer bör dessutom sannolikt helt andra faktorer än den enskildes yrkes- och utbildningsbakgrund ligga till grund för Migrationsverkets anvisning till en kommun.

Mot bakgrund av ovan föreslår Arbetsförmedlingen att myndighetens kartläggningsuppdrag under asyltiden delas upp i två delar, och finansieras genom separata anslagsposter:

1. Migrationsverket ges ett övergripande ansvar för att ta fram ett bosättningsunderlag för *samtliga* personer som ska anvisas till en kommun. Se också Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 7.1. Arbetsförmedlingen medverkar i framtagandet av ett sådant bosättningsunderlag genom att myndigheten genomför en inledande inventering av den enskildes yrkes- och utbildningsbakgrund. Arbetsförmedlingens uppdrag ska genomföras inom en tidsram av sju dagar i ett ankomstcenter och finansieras i enlighet med betänkandets nuvarande förslag. Målgruppen för Arbetsförmedlingens uppdrag bör vara asylsökande i arbetsför ålder.
2. Om regeringen anser det vara lämpligt kan Arbetsförmedlingen därtill ges i uppdrag att möjliggöra för den enskilde att själv fortsätta att dokumentera sina meriter, kompetenser och färdigheter, genom någon typ av självservice-tjänst. Eftersom betänkandet föreslår att den enskilde i den fortsatta processen ska få del av insatser i olika aktörers regi bör det också vara möjligt för den enskilde att dokumentera vilka insatser hen har tagit del av. Arbetsförmedlingen anser att ett sådant uppdrag bör finansieras på ett sätt som motsvarar finansieringen av dagens uppdrag att genomföra tidiga kompetenskartläggningar av asylsökande (U14, anslag 1:1).

Datum
2018-11-13Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen har i sak **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag att det ska vara obligatoriskt för asylsökande att delta i samhällsinformation och kartläggning under tiden i ett ankomstcenter. Förslaget förutsätter dock att det finns tillgång till barnomsorg i ankomstcentret. Se även Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 6.5.

Arbetsförmedlingen **avstyrker** däremot betänkandets förslag att införa en ekonomisk sanktion, i form av nedsatt dagersättning, för asylsökande som inte deltar i samhällsinformation och kartläggning. Enligt betänkandets redogörelse är det endast möjligt att *delvis* sätta ned dagersättningen för asylsökande som inte deltar i samhällsinformation och/eller kartläggning. Eftersom nivån på dagersättningen är förhållandevis låg bedömer Arbetsförmedlingen det vara tveksamt sanktionen kommer att få avsedd effekt. Vidare bedömer Arbetsförmedlingen att den administrativa arbetsinsats som kommer att krävas för såväl Migrationsverkets som Arbetsförmedlingens personal skulle bli betydande. Därtill skulle sannolikt systemstödsutveckling behöva genomföras hos båda myndigheterna i syfte att säkerställa att signaler om misskötsel kan skickas mellan myndigheterna. Arbetsförmedlingen är tveksam till att den sammantagna arbetsinsats och kostnad som det skulle innebära att införa en ekonomisk sanktion är motiverad givet den begränsade effekt som sanktionen kan förväntas få. Arbetsförmedlingen bedömer att den normerande effekt som ett obligatorium att delta i ovan nämnda insatser ger är fullt tillräcklig i sammanhanget.

Kapitel 6.5 Asylsökande barns skolgång underlättas

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** betänkandes förslag att kommunen ska ansvara för att det finns verksamhet för barn som vistas i ett ankomstcenter. Arbetsförmedlingen anser att tillgången till barnomsorg utgör en grundförutsättning om vissa insatser ska vara obligatoriska.

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot betänkandes förslag om att Migrationsverkets rutin att informera asylsökande barn och deras vårdnadshavare om rätten till utbildning samt att lämna vidare uppgifter om barnen till hemkommunen ska ges stöd i författning.

Arbetsförmedlingen har heller **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att, i samverkan med Sveriges kommuner och landsting, ta fram riktlinjer för hur verksamheten för barn bör organiseras.

Kapitel 6.6 Barnets bästa motiverar några förändringar för ensamkommande barn.

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag i detta kapitel.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Kapitel 7.1 Kommunerna får ansvar för vissa asylsökandes boende under väntetiden

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att kommunerna i ett tidigare skede ska ges ansvar för boendet för asylsökande.

Arbetsförmedlingens bedömer att förslaget skapar ökade möjligheter för landets kommuner att arbeta med boendekedjor och därmed förbättrade planeringsförutsättningar i boendeprocessen. Därtill bedömer Arbetsförmedlingen att eventuella ambitioner att styra mottagandet i landets kommuner kan få ökat genomslag genom förslaget. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att många asylsökande skapar nätverk, sociala kontakter och band till den ort där de har befunnit sig under asyltiden. Arbetsförmedlingen bedömer att en större andel asylsökande sannolikt accepterar en bosättningsanvisning om den sker i ett tidigare skede än idag. Arbetsförmedlingen bedömer vidare att övergången från asylfasen till etableringsfasen sannolikt kan fungera smidigare om asylsökande redan befinner sig i den kommun där de varaktigt ska etablera sig.

Samtidigt noterar Arbetsförmedlingen att bostadssituationen i landets kommuner är ansträngd. I Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2018 anger 243 av landets 290 kommuner att de har ett underskott på bostäder. Det går således inte att bortse från att bostadsbristen medför en risk att asylsökande tvingas bo kvar i ett ankomstcenter i betydligt längre tid än vad som föreslås i betänkandet. Arbetsförmedlingen anser därför att regeringen bör se över vilka ytterligare insatser som kan genomföras för att långsiktigt öka kommunernas mottagningskapacitet.

Arbetsförmedlingen har i sak **ingenting att erinra** mot inriktningen att asylsökande med högre sannolikhet att beviljas uppehållstillstånd ska anvisas till en kommun och därmed får ta del av etableringsinriktade insatser. Arbetsförmedlingen anser dock att det är viktigt att en sådan ordning regleras och hanteras på ett rättssäkert, enhetligt och transparent sätt. Arbetsförmedlingen kan inte fullt ut bedöma vilka förutsättningar som Migrationsverket har för att i ett tidigt skede bedöma hur sannolikt det är att en person kommer att beviljas uppehållstillstånd. Arbetsförmedlingens bild är dock att plötsliga skeenden i omvärlden kan påverka enskilda gruppers asylskäl avsevärt.

Arbetsförmedlingen ser dessutom en risk att det faktum att ett förhållandevis stort antal asylsökande kommer att bo i ett ankomstcenter under vad som sannolikt kommer att vara en relativt lång period riskerar att påverkar stämningen på boendet. Om dessa asylsökande dessutom har erhållit vad som kan uppfattas vara ett förhandsbesked på sin asylansökan (genom att de inte har anvisats till en kommun) riskerar detta medföra ett ökat antal incidenter på ankomstcentret. Arbetsförmedlingen konstaterar vidare att Migrationsverkets beslut kommer att ha stor betydelse för såväl den enskilde som kommunerna

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

och Arbetsförmedlingen i den fortsatta processen. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 7.2.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** betänkandets förslag att Migrationsverket ska fastställa ett andelstal för mottagande av asylsökande och nyanlända invandrare som ska anvisas, samt fastställa antal platser som varje kommun ska hålla tillgängliga för mottagande av asylsökande. Arbetsförmedlingen **tillstyrker** också inriktningen att förutsättningarna på arbetsmarknaden bör ges stort utrymme i framtagandet av en sådan fördelning, och bedömer att myndigheten kan bidra med sin expertis i detta sammanhang.

Arbetsförmedlingens erfarenhet är att landets kommuner gärna ser att samtliga mottagandegrupper - asylsökande, nyanlända invandrare (inklusive vidarebosatta/kvotflyktingar) samt ensamkommande barn och ungdomar - omfattas av samma fördelningsmodell. Arbetsförmedlingen anser att staten bör tillmötesgå kommunerna i detta sammanhang. Om landets kommuner ges ökade förutsättningar att planera sin verksamhet förbättras kommunernas möjligheter att vara en aktiv samverkanspart i arbetet med mottagande och etablering av asylsökande och nyanlända invandrare. Av detta skäl bedömer Arbetsförmedlingen att det också bör vara tydligt uttryckt att Migrationsverket - som har kontaktytor mot samtliga mottagandegrupper - har det övergripande ansvaret för att såväl ta fram en fördelningsmodell som att fastställa en fördelning.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** att en matchning bör ske mellan asylsökande och kommuner i samband med en bosättningsanvisning. Arbetsförmedlingen anser dock att det finns viktiga aspekter i detta avseende som inte beaktas i betänkandet. Arbetsförmedlingens erfarenhet, från tiden då myndigheten hade ett särskilt bosättningsuppdrag, är att det i vissa fall kan vara svårt att genomföra en riktad matchning. Många nyanlända saknar till exempel meriter som har förvärvats på formell väg eller har en yrkes- och utbildningsbakgrund som innebär ungefär liknande förutsättningar för arbete i landets olika kommuner. Det kan dessutom finnas andra aspekter i en persons bakgrund som kan ha betydelse i matchningssammanhang, såsom behov av specialistsjukvård eller dylikt. Vidare kan det inom samma hushåll finnas olika behov, både bland vuxna och barn, som behöver tillgodoses i mottagande kommun och som eventuellt kan stå i konflikt med varandra. Det kan dessutom finnas ett jämställdhetsperspektiv som behöver beaktas i matchningen. Eftersom nyanlända män tenderar att kunna uppvisa formella meriter i högre utsträckning än nyanlända kvinnor finns en risk att matchningen i huvudsak genomförs mot bakgrund av männens behov.

Mot bakgrund av ovan anser Arbetsförmedlingen att matchningen inte enbart bör genomföras med underlag från det inledande kartläggningssamtal som Arbetsförmedlingen föreslås få i uppdrag att

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

genomföra i ett ankomstcenter. Arbetsförmedlingen bedömer att anvisande myndighet, det vill säga Migrationsverket, sannolikt kommer att behöva utarbeta ett mer omfattande bosättningsunderlag som kan ligga till grund för matchningen mot en kommun. Se också Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 6.3.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att länsstyrelserna ska få i uppdrag att arbeta för att kommunerna har kapacitet och beredskap att inom föreskriven tid ta emot asylsökande som ska vänta på beslut i asylärendet i en kommun. Givet den ansträngda bostadssituationen i landets kommuner anser Arbetsförmedlingen dock att regeringen bör se över vilka ytterligare insatser som kan genomföras för att långsiktigt öka kommunernas mottagningskapacitet. Se också Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 7.1.

Kapitel 7.2 Väntan med etableringsfrämjande insatser

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att landets kommuner ska erbjuda undervisning i svenska för asylsökande samt lokalt anpassad samhällsinformation. Arbetsförmedlingen anser dock att kommunens uppdrag att erbjuda lokalt anpassad samhällsinformation bör utökas så att det också omfattar information om arbetsmarknaden samt olika orienterande och vägledande insatser. Se också Arbetsförmedlingens resonemang nedan.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** att nuvarande regelverk förändras på ett sätt som möjliggör för kommunerna att bereda plats i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt hela eller delar av den samhällsorientering som anordnas för nyanlända invandrare. Arbetsförmedlingen bedömer dock att det är tveksamt om de regelförändringar som föreslås i betänkandet kommer att ge någon betydande effekt. Om regeringens avsikt är att kommunerna faktiskt ska erbjuda dessa insatser tror Arbetsförmedlingen att det behövs tydligare skrivningar i Skollagen (2010:800) och Lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare än vad som föreslås i betänkandet.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att landets kommuner ska ansvara för att erbjuda verksamhet som motverkar passiv väntan för personer som har väntat länge på ett beslut i asylärendet. Arbetsförmedlingen bedömer att en allt för lång tid i passiv väntan är nedbrytande för den enskilde och bör undvikas.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att kommunerna ska genomföra en kontroll av arbetsgivare och anordnare som erbjuder verksamhet som är förlagd till en arbetsplats på motsvarande sätt som Arbetsförmedlingen är skyldig att göra. Arbetsförmedlingen **tillstyrker** också förslaget att kommunerna ska samråda med de lokala fackliga organisationerna. Arbetsförmedlingen anser detta vara av vikt för att

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

minska risken för att asylsökande ska utnyttjas. Behovet av denna typ av kontroller och samråd från kommunernas sida minskar dock med Arbetsförmedlingens förslag på ansvarsfördelning mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen som beskrivs nedan.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** inriktningen att Migrationsverket bör ges i uppdrag att, tillsammans med Arbetsförmedlingen, föra dialog med kammarkollegiet angående behovet av försäkring för asylsökande som deltar i insatser och aktiviteter.

Arbetsförmedlingen **avstyrker** att landets kommuner ska erbjuda asylsökande med undantag från kravet på arbetstillstånd arbetsmarknadsinriktade insatser som ger kunskaper om och kontakter med arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen yrkar istället på att arbetsmarknadsperspektivet förtydligas i kommunernas föreslagna uppdrag att erbjuda samhällsinformation. Arbetsförmedlingen anser att gränsdragningen mellan kommunens föreslagna ansvar och statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken är otydlig i betänkandets nuvarande förslag. Denna otydlighet riskerar i sin tur att skapa onödiga spänningar och förväntningar i relationerna mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och den enskilde.

Arbetsförmedlingen anser att kommunernas föreslagna ansvar att erbjuda samhällsinformation bör utökas så att det också omfattar information om arbetsmarknaden samt olika typer av orienterande och vägledande insatser. Inom ramen för ett sådant ansvar kan kommunerna informera asylsökande om förutsättningarna på arbetsmarknaden, genomföra studiebesök till arbetsplatser, informera och vägleda den sökande kring hur olika typer av digitala informationskanaler och tjänster kan användas, genomföra studie- och yrkesvägledande insatser samt verka för att asylsökande får kontakter med yrkesverksamma genom mentorsprogram eller liknande. Arbetsförmedlingen kan stötta kommunerna i genomförandet, genom att myndigheten tillgängliggör och anpassar de olika typer av digitala verktyg och självservicejänster som för närvarande utvecklas inom myndigheten. Vidare kan Arbetsförmedlingen och kommunerna fortsätta att utveckla den lokala samverkan som redan idag sker på många håll inom ramen för den ordinarie samhällsorienteringen, där Arbetsförmedlingens personal medverkar och informerar om arbetsmarknaden och myndighetens verksamhet vid ett antal träffar. Arbetsförmedlingen anser att en sådan ordning medför en tydligare gränsdragning mellan kommunen och Arbetsförmedlingen än betänkandets ursprungsförslag.

Arbetsförmedlingen **avstyrker** förslaget att det ska vara upp till myndigheten att, efter en arbetsmarknadspolitisk bedömning, avgöra vem som ska få ta del av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Arbetsförmedlingen anser att ett eventuellt uppdrag att erbjuda insatser i enlighet med det arbetsmarknadspolitiska regelverket till asylsökande

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

ska regleras antingen i den föreslagna lagen om mottagande av asylsökande och vissa andra utlänningar eller i förordning. I detta sammanhang bör regeringen också förtydliga för myndigheten förutsättningarna under vilka ett beslut om insatser för asylsökande kan fattas. Arbetsförmedlingen anser vidare att det med en sådan reglering behöver följa stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta uppdraget.

Asylsökande med undantag från kravet om arbetstillstånd kan redan idag skriva in sig som arbetssökande hos myndigheten och ta del av viss service. Däremot har det inom myndigheten inte ansetts vara arbetsmarknadspolitiskt motiverat att erbjuda arbetsmarknadspolitiska program eller insatser så länge rätten att vistas varaktigt i Sverige är oklar. Under kapitel 7.1 i betänkandet föreslås att endast asylsökande med högre sannolikhet att beviljas uppehållstillstånd ska anvisas till en kommun och därmed får ta del av etableringsinriktade insatser. Det är dock mycket svårt för Arbetsförmedlingen att bedöma om detta kommer att innebära att sannolikheten för uppehållstillstånd stabilt kommer att vara så hög att det i framtiden kan anses vara arbetsmarknadspolitiskt motiverat att erbjuda arbetsmarknadspolitiska program eller insatser till asylsökande. Arbetsförmedlingens förståelse är att plötsliga skeenden i omvärlden mycket snabbt kan påverka enskilda grupper asylskäl avsevärt, vilket skulle kunna medföra att andelen som beviljas uppehållstillstånd även fortsättningsvis kommer att variera över tid.

Vidare anser Arbetsförmedlingen att det i betänkandet är otydligt vilka förväntningar som finns på myndigheten i detta sammanhang. Om förväntningen är att Arbetsförmedlingen regelmässigt ska erbjuda insatser till asylsökande i enlighet med det arbetsmarknadspolitiska regelverket behöver myndigheten ges stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta ett sådant uppdrag. Finansieringen av uppdraget behöver omfatta både myndighetens förvaltning av uppdraget och kostnaderna för insatser. Arbetsförmedlingen noterar dock att det föreslagna uppdraget i betänkandet överhuvudtaget inte tas upp som en kostnad i utredningens konsekvensbeskrivningar, vilket gör att myndigheten har svårt att fullt ut värdera förslaget.

Förutsatt att ett uppdrag att erbjuda insatser till asylsökande regleras i lag eller förordning - samt att myndigheten ges en stabil och långsiktig finansiering för att omhänderta uppdraget - **tillstyrker**

Arbetsförmedlingen följande förslag:

- att myndigheten inte ska vara skyldig att upprätta en handlingsplan för asylsökande som skriver in sig som arbetssökande,
- att asylsökande inte ska vara skyldiga att redovisa sina aktiviteter i en aktivitetsplan

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

- att deltagande i arbetsmarknadspolitiska program för asylsökande inte ska behöva ske på heltid
- att deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser inte ska berättiga asylsökande till aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.

Arbetsförmedlingen saknar i sammanhanget en tydlig beskrivning av länsstyrelsernas roll och uppdrag. Mottagandeutredningen anser att länsstyrelsernas nuvarande samordningsuppdrag i fråga om tidiga insatser bör upphöra. Arbetsförmedlingen anser att regeringen bör överväga att ge länsstyrelserna ett uppdrag att stödja, samordna och följa upp kommunernas genomförande av det föreslagna uppdraget att erbjuda undervisning i svenska för asylsökande samt lokalt anpassad samhällsinformation.

Arbetsförmedlingen anser också att landstingens roll och uppdrag i förhållande till asylsökande bör förtydligas. Enligt nuvarande lagstiftning ska landstingen erbjuda asylsökande sådan vård som inte kan anstå. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att landstingen gör olika bedömningar kring vilken vård som ska erbjudas asylsökande. Givet att betänkandet i övrigt har inriktningen att asylsökande som väntar på beslut i en kommun ska få ta del av etableringsfrämjande insatser bör de också erbjudas sådan vård de är i behov av. Detta skapar bättre förutsättningar för asylsökande att på lika villkor ta del av insatser såväl under asyltiden som efter beviljat uppehållstillstånd, vilket kan förkorta etableringsprocessen för personer med ohälsa eller funktionsnedsättningar.

Kapitel 7.3 Ett värdigt och socialt hållbart eget boende

Arbetsförmedlingen **har i sak inget att erinra** mot betänkandets förslag att införa en ordning med social prövning av asylsökandes eget ordnade boende. Arbetsförmedlingen ser dock vissa risker med förslaget som regeringen bör beakta i den fortsatta beredningen av förslaget.

Arbetsförmedlingens erfarenhet är att det i enskilda fall kan finnas starka drivkrafter hos den enskilde att bosätta sig i vissa kommuner eller vissa bostadsområden. Arbetsförmedlingen bedömer att det kan finnas en risk att denna drivkraft utnyttjas av oseriösa hyresvärdar eller privatpersoner. Arbetsförmedlingens bild är att det redan tidigare har förekommit handel med folkbokföringsadresser och hyreskontrakt till nyanlända invandrare. Betänkandets förslag riskerar att öppna upp för handel med fiktiva boendeplatser i boenden som uppfyller de krav som ställs upp, trots att den enskilde i nästa skede inte tillåts att bo i bostaden.

Arbetsförmedlingen anser vidare om att det finns skäl att överväga om den ekonomiska sanktion som föreslås – det vill säga förlorad rätt till dagersättning och särskilt bidrag – i praktiken kommer att få någon

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

betydande effekt på asylsökandes val av eget ordnat boende. Givet ovan nämnda drivkrafter samt att nivån på dagersättningen är förhållandevis låg, finns en risk att asylsökande även fortsättningsvis bosätter sig i samma typ av boenden som idag.

Om ovan nämnda risker förverkligas finns en risk att den ekonomiska situationen för en betydande andel asylsökande förvärras. Detta riskerar i sin tur att medföra att asylsökande i ökad utsträckning utnyttjas på arbetsmarknaden av oseriösa arbetsgivare. Det finns också en risk denna utsatthet får följdverkningar även efter ett eventuellt beslut om uppehållstillstånd, eftersom den enskilde behöver fokusera på sin ekonomi snarare än att koncentrera sig på insatser som leder till arbete eller studier.

Mottagandeutredningen bedömer vidare att regeringen bör överväga att temporärt eller helt undanta vissa kommundelar från möjligheten till eget boende under asyltiden. Arbetsförmedlingen redogör för sin syn på detta förslag i remissyttrandet på Justitiedepartementets promemoria *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*.

Kapitel 8.1 Sömlös övergång från asylsökande till nyanländ

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** betänkandets förslag att ansvarsfördelningen mellan stat och kommun för den enskildes försörjning bör vara samma, och gälla för samma tidsperiod, oavsett om den enskilde har bott i ett eget eller ett kommunalt boende under asyltiden. Arbetsförmedlingen anser att detta bidrar till tydlighet och enhetlighet för såväl kommun och stat som för den enskilde.

Arbetsförmedlingen **delar Mottagandeutredningens bedömning** att nuvarande regelkonstruktion som medför att ett temporärt likviditetsproblem uppstår för den enskilde i perioden mellan de statliga individersättningarna bör ses över. Arbetsförmedlingen anser dock att det finns flera viktiga aspekter i detta avseende som inte berörs i tillräcklig omfattning i betänkandet och som behöver hanteras i den fortsatta beredningen av förslaget.

Arbetsförmedlingen välkomnar den föreslagna inriktningen att förlänga tiden under vilken Migrationsverket betalar ut dagersättning till den enskilde. Arbetsförmedlingen bedömer dock att ersättningen behöver betalas ut under en längre tid och/eller ligga på en högre nivå än vad som föreslås i betänkandet. Även om den enskilde skrivs in hos Arbetsförmedlingen redan samma dag som hen beviljats uppehållstillstånd finns en risk att Försäkringskassan inte kommer att hinna verkställa utbetalningen redan vid kommande månadsslut. I dagsläget betalar Försäkringskassan ut etableringsersättning enligt ordinarie ordning den 26:e i en given månad förutsatt att myndigheten får en fått en ansökan från den enskilde senast den 7:e samma månad. För personer som ansöker om etableringsersättning *efter* den 7:e i en given

Datum
2018-11-13Diarienummer
Af-2018/0023 9000

månad betalar Försäkringskassan i normalfallet ut ersättningen den 26:e nästkommande månad. Om det är första gången den enskilde ansöker om etableringsersättning betalar emellertid Försäkringskassan ut ersättningen skyndsamt, även om ansökan har kommit in efter den 7:e en given månad. Det finns dock inga garantier från myndighetens sida att utbetalningen kommer att ske redan samma månadsslut, då hyra och räkningar vanligtvis behöver betalas.

Arbetsförmedlingen anser vidare att en absolut förutsättning för förslagets genomförande är att samtliga personer som berörs har erhållit ett samordningsnummer redan vid beslut om uppehållstillstånd. Det är idag vanligt att nyanlända invandrare som skrivs in hos Arbetsförmedlingen saknar person- eller samordningsnummer. Arbetsförmedlingen saknar då förutsättningar att registrera personerna i myndighetens ärendehanteringssystem, vilket medför att inskrivningen sker manuellt. Det är först efter att Skatteverket har fattat beslut om ett person- eller samordningsnummer som Arbetsförmedlingen kan registrera den enskilde i myndighetens ärendehanteringssystem. Innan Försäkringskassan betalar ut etableringsersättning till den enskilde kontrollerar myndigheten att den enskilde faktiskt är inskriven i Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Kommunikationen mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan sker digitalt, vilket medför att Försäkringskassan kan fatta beslut om den enskildes ersättning först efter att ett person- eller samordningsnummer har erhållits.

Arbetsförmedlingen bedömer att det inte är motiverat för myndigheten att utarbeta ett eget system för identifiering av nyanlända invandrare i väntan på ett person- eller samordningsnummer. Ett sådant förfarande skulle kräva samordning med Försäkringskassan och innebära avsevärda kostnader för systemstödsutveckling hos båda myndigheterna. Därtill har redan en annan myndighet, Skatteverket, i uppdrag att tilldela personer en identitetsbeteckning (antingen i form av ett personnummer eller ett samordningsnummer) som ska användas i kontakter med myndigheter. Arbetsförmedlingen anser inte heller att Migrationsverkets dossiernummer bör användas i sammanhanget. Dossiernumret är en känslig personuppgift, och användandet av uppgiften bör vara begränsad hos Arbetsförmedlingen. Sålunda bedömer Arbetsförmedlingen att det kommer att vara nödvändigt att ett samordningsnummer finns tillgängligt redan vid inskrivning hos myndigheten, om betänkandets förslag ska få någon effekt. Se också Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 9.5.

Arbetsförmedlingen bedömer att det därtill kan finnas ytterligare praktiska omständigheter som behöver hanteras om förslaget ska ge önskad effekt. Arbetsförmedlingens bild är att det i många fall kan vara komplicerat för utländska medborgare att öppna ett bankkonto i en svensk bank. Bankerna har som rutin att kräva åtminstone samordningsnummer, men också ID-handlingar. Om ett bankkonto

Datum
2018-11-13

Darienummer
Af-2018/0023 9000

saknas, eller om väntetiderna för att öppna ett sådant blir långa, kommer det sannolikt vara svårt för utbetalande myndighet - det vill säga Försäkringskassan - att säkerställa att utbetalningen till den enskilde sker skyndsamt.

Arbetsförmedlingen **avstyrker** Mottagandeutredningens förslag att regeringen bör införa ett antal tidsfrister som stipulerar när Arbetsförmedlingen ska genomföra olika handläggningsåtgärder. Arbetsförmedlingen bedömer att sådana tidsfrister i realiteten kommer att ha mycket begränsad effekt.

Efter uppehållstillstånd påbörjas ett flertal processer för den enskilde som Arbetsförmedlingen har mycket små möjligheter att påverka. Dessa processer är olika för olika personer och omfattar ett flertal myndigheter. En uttalad förutsättning i nuvarande regelverk för att Arbetsförmedlingen ska kunna anvisa en person till etableringsprogrammet är till exempel att den enskilde har tagits emot i en kommun, antingen genom att Migrationsverket har anvisat den enskilde till en bosättningskommun i enlighet med Lag (2016:38) eller genom att den enskilde på egen hand har ordnat boende. Det är Arbetsförmedlingen bild att denna process kan ta olika lång tid för olika personer. Ytterligare en förutsättning är att den enskilde befinner sig i landet, vilket inte är fallet för kvotflyktingar och anhöriginvandrare vid tidpunkten för uppehållstillståndet. Dessa personer behöver resa till landet innan Arbetsförmedlingen kan påbörja arbetet inom ramen för etableringsprogrammet. Det finns heller inget krav på den enskilde att omedelbart vända sig till Arbetsförmedlingen och påbörja etableringsinsatser inom etableringsprogrammet. I vissa fall kan den enskilde tillfälligt ha tryggt sin försörjning genom till exempel förvärvsarbete, vilket kan fördröja tiden till inskrivning hos Arbetsförmedlingen. Därtill kan det i flera fall uppstå väntetider till exempelvis barnomsorg, skolbarnomsorg eller annan omsorg, vilket kan påverka den enskildes agerande.

Det är också viktigt att påpeka att varken Arbetsförmedlingen, kommunen eller den enskilde i normalfallet har något intresse av att fördröja väntetiden längre än vad som är nödvändigt. Arbetsförmedlingens uppfattning är snarare att de flesta nyanlända är angelägna om att så snart som möjligt vända sig till myndigheten och komma igång med sina etableringsinsatser. Här är möjligheten till etableringsersättning ett mycket starkt incitament för den enskilde. Arbetsförmedlingen bedömer att det ofta finns särskilda skäl i de enskilda fall då väntetiderna blir längre.

Betänkandet anser vidare att regeringen bör överväga att ta bort det undantag som gäller för nyanlända invandrare inom etableringsprogrammet att upprätta en individuell handlingsplan inom 30 dagar. Enligt undantaget ska en individuell handlingsplan för

Datum
2018-11-13Diarienummer
Af-2018/0023 9000

nyanlända istället upprättas så snart som möjligt efter att den nyanlända första gången har folkbokförts i en kommun. Arbetsförmedlingen avråder från att detta undantag tas bort. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att landets kommuner är motvilliga att erbjuda viktiga insatser - såsom Sfi, samhällsorientering eller vuxenutbildning - till personer som inte är folkbokförda i kommunen. Ur den enskildes hänseende är det därför sannolikt att föredra om den individuella handlingsplanen upprättas först när tillgången till kvalitativa insatser kan säkerställas, givet att ramtiden för etableringsprogrammet är begränsad till 24 månader.

Kapitel 8.2 Asylsökande med verkställbara beslut ska bo i avresecenter

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag i kapitlet.

Kapitel 9.2 Ett övergripande mål för mottagandet

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag att införa ett gemensamt mål för mottagandet. Arbetsförmedlingen har heller inget att erinra mot den föreslagna formuleringen av ett sådant mål.

Arbetsförmedlingen anser emellertid att det är otydligt hur ett sådant mål ska få genomslag i den praktiska verksamheten hos olika myndigheter och aktörer. Mottagandeutredningen bedömer att regeringen bör precisera målet för myndigheter i respektive myndighets instruktion eller i andra styrdokument. Men eftersom betänkandet inte innehåller någon tydlig beskrivning kring hur sådan styrning ska formuleras är det svårt för Arbetsförmedlingen att ta ställning i frågan.

Kapitel 9.3 En ny lag om mottagande av asylsökande införs

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag i kapitlet.

Arbetsförmedlingen vill dock framhålla att den ordning som innebär vissa asylsökande ska anvisas till en kommun och andra stanna i ett ankomstcenter - för vilken Migrationsverket föreslås ges bemyndigande att meddela kompletterande föreskrifter - behöver hanteras på ett rättssäkert, enhetligt och transparent sätt. Se Arbetsförmedlingens resonemang i kapitel 6.1. och 7.1.

Kapitel 9.4 Uppgiftsöverföring, sekretess och personuppgiftshantering

Arbetsförmedlingen **delar inte bedömningen** att uppgifter om asylsökande har ett tillräckligt sekretesskydd med befintliga regler och att ytterligare sekretessbestämmelser därmed inte är nödvändiga. Arbetsförmedlingen anser därför inte att betänkandets förslag om

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

författningsändringar avseende uppgiftsöverföring, sekretess och personuppgiftshantering är tillräckliga, givet den föreslagna ansvarsfördelningen inom mottagningssystemet.

I ärende om arbetsförmedling och liknande ärenden gäller enligt 28 kap. 11 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), nedan OSL, sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Sekretessen omfattar i princip alla uppgifter om arbetssökande i förmedlingsärenden, t.ex. uppgift om att en person är eller har varit inskriven hos Arbetsförmedlingen. Uppgift i ärenden om etableringsinsatser och i ärende om ersättning som kan lämnas för deltagande i etableringsinsatser omfattas av sekretess enligt 28 kap. 12 a § OSL. Även beslut omfattas av sekretess enligt denna bestämmelse.

Det är Arbetsförmedlingens bedömning att de personer som tar del av den verksamhet som Arbetsförmedlingen ska bedriva med stöd av lagen om mottagande av asylsökande och vissa andra utlänningar inte omfattas av någon av ovan nämnda bestämmelser. Detta innebär att den enda sekretessbestämmelse som blir tillämplig gällande dessa personer är 21 kap. 5 § OSL, vilket innebär ett avsevärt svagare sekretesskydd än för t.ex. de arbetssökande som förekommer hos Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen ställer sig frågande till lämpligheten i detta.

I betänkandet anges att vissa av de uppgifter som Migrationsverket och Arbetsförmedlingen ska lämna till kommunen normalt sett får anses vara av harmlös natur. Som exempel på sådana uppgifter nämns namn, ålder och adress. Arbetsförmedlingen anser att sådana uppgifter inte nödvändigtvis är av harmlös natur. Beroende på i vilket sammanhang de förekommer i kan även dessa uppgifter behöva åtnjuta ett sekretesskydd. Det är Arbetsförmedlingens uppfattning att myndighetens verksamhet inom ramen för lagen om mottagande av asylsökande och vissa andra utlänningar torde vara ett sådant sammanhang där behov av sekretess föreligger i stor utsträckning och att bestämmelsen i 21 kap. 5 § OSL inte är tillräcklig för att uppfylla detta behov.

Vidare ställer sig Arbetsförmedlingen, utifrån ovanstående resonemang, frågande till vilket sekretesskydd som i och för sig skulle kunna bibehållas vid överföring av uppgifter som rör en person som omfattas av den verksamhet som Arbetsförmedlingen ska bedriva med stöd av lagen om mottagande av asylsökande och vissa andra utlänningar. Om sekretesskyddet hos Arbetsförmedlingen för dessa personer endast består av bestämmelsen i 21 kap. 5 § OSL råder sekretess bara om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Denna bestämmelse är tillämplig hos alla myndigheter. Om 21 kap. 5 § OSL inte är tillämplig så kommer

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

uppgifter om namn, ålder och adress såväl som övriga uppgifter att vara offentliga redan hos Arbetsförmedlingen.

Kapitel 9.5 Samordningsnummer skulle underlätta processerna

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** bedömningen att regeringen skyndsamt bör ta ställning till om lagstiftning kan tas fram om att Migrationsverket ska rekvirera samordningsnummer för samtliga asylsökande, eller att en utredning tillsätts.

Arbetsförmedlingen anser att frågan om samordningsnummer är mycket viktig för betänkandets övriga förslag. Betänkandet innehåller förslag där olika myndigheter vid olika tidpunkter har ett utpekat ansvar för att genomföra handläggningsinsatser visavi asylsökande. I flera fall bygger dessa handläggningsinsatser på att en annan myndighet har genomfört andra handläggningsinsatser i ett tidigare skede i processen. För att denna process ska kunna fungera på ett rättssäkert och enhetligt sätt behöver myndigheterna på ett säkert sätt kunna identifiera den enskilde i syfte att undvika personförväxling. I flera fall kommer det dessutom att vara nödvändigt att överföra uppgifter om den enskilde mellan myndigheterna. Arbetsförmedlingens bestämda uppfattning är att en sådan överföring behöver kunna ske digitalt. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att olika typer av manuella förfaranden med pappersblanketter tenderar att bli mycket betungande administrativt.

Arbetsförmedlingen bedömer att det inte är motiverat för olika myndigheter att utarbeta egna system för identifiering av asylsökande. Ett sådant förfarande skulle kräva samordning mellan berörda myndigheter. Sannolikt skulle därtill avsevärda kostnader för systemstödsutveckling uppstå, eftersom berörda myndigheters ärendehanteringssystem vanligtvis bygger på registreringar av person- eller samordningsnummer. Arbetsförmedlingen anser inte heller att Migrationsverkets dossiernummer bör användas i sammanhanget. Dossiernumret är i allt väsentligt Migrationsverkets interna ärendenummer och användandet av uppgiften bör vara begränsad utanför myndigheten, inte minst eftersom den enskildes ärende ofta kan innehålla känsliga personuppgifter. Därtill har redan en annan myndighet, Skatteverket, i ett uppdrag att tilldela personer en identitetsbeteckning (antingen i form av ett personnummer eller ett samordningsnummer) som ska användas i kontakter med myndigheter.

Arbetsförmedlingen anser att den myndighet som har bäst förutsättningar att rekquirera samordningsnummer för samtliga asylsökande är Migrationsverket. Samtliga asylsökande kommer i kontakt med Migrationsverket i ett mycket tidigt skede, och om den fortsatta processen ska kunna fortlöpa smidigt behöver den enskilde erhålla ett samordningsnummer i princip omedelbart efter att en ansökan om asyl har lämnats in. Enligt nuvarande ordning ska den

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

myndighet som begär tilldelning av ett samordningsnummer i normalfallet bedöma om identiteten kan anses vara fastställd. Vissa myndigheter har dock möjlighet att begära tilldelning av samordningsnummer trots att det råder osäkerhet om en persons identitet, om det sker för vissa specifikt angivna ändamål. Ett sådant undantag föreligger för Migrationsverket.

Kapitel 9.6 En ny organisering av mottagandet av asylsökande och nyanlända

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att en ny organisering för mottagande av asylsökande och nyanlända införs i syfte att förtydliga samtliga aktörers befogenheter, resurser och ansvar.

Arbetsförmedlingen har dock vissa synpunkter på enskilda delar i den föreslagna ansvarsfördelningen. Arbetsförmedlingen har redogör för dessa synpunkter i detta remissyttrande under företrädelsevis kapitel 6, 7 och 8.

Kapitel 9.7 Samråd mellan staten och kommunsektorn

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot betänkandets förslag att regeringen i samråd med kommunsektorn bör utforma en fastlagd ordning för ett regelbundet samråd mellan staten och den kommunala sektorn när det gäller frågor relaterade till mottagandet av asylsökande och nyanlända invandrare. Arbetsförmedlingen anser dock att det bör vara tydligt för samtliga parter hur olika samverkansinitiativ förhåller sig till varandra.

Arbetsförmedlingen delar Mottagandeutredningens bedömning att det behöver finnas en väl fungerade ordning för samverkan mellan staten och kommunsektorn. På nationell nivå samverkar sedan 2007 Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan, SKL och länsstyrelserna inom ramen för en nationell samverkansdelegation kring frågor som rör mottagande och etablering av asylsökande, ensamkommande barn och nyanlända invandrare. Arbetsförmedlingen har dessutom en fördjupad samverkan med kommunsektorn, såväl nationellt som lokalt, genom sin medverkan i Delegationen unga och nyanlända till arbete (Dua).

Kapitel 9.8 En tydligare ordning för samarbetet med det civila samhällets organisationer

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att Migrationsverket ska ansvara för att i samverkan med det civila samhällets organisationer erbjuda individer som bor i ankomst- och avresecenter aktiviteter för att erbjuda en meningsfull vardag och insatser för att underlätta ett återvändande till ett annat land. Arbetsförmedlingen bedömer att flera av de insatser som det civila samhället tillhandahåller – såsom hälsofrämjande insatser, kontakt- och nätverksskapande aktiviteter eller

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

insatser som folkbildningen kan bidra med – har ett stort värde för asylsökande.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** också bedömningen att regeringen bör ta initiativ till en dialog mellan staten och det civila samhällets organisationer, samt överväga att i medelstillelningen till det civila samhället genom statsbidrag tydligt inkludera och prioritera organisationer, verksamheter och projekt som verkar inom mottagandet.

Kapitel 10 Statlig ersättning till kommuner och landsting

Arbetsförmedlingen har **ingenting att erinra** mot förslagen i detta kapitel.

Arbetsförmedlingen anser generellt att systemet för ersättning till kommuner och landsting bör vara förutsägbart och överblickbart, samt betinga tillräcklig kostnadstäckning för utförda insatser. Arbetsförmedlingen tror att ett sådant system ökar förtroendet mellan den kommunala och statliga sektorn samt ökar förutsättningarna för kommuner och landsting att vara aktiva samarbetsparter till de statliga myndigheterna.

Arbetsförmedlingen kan emellertid inte fullt ut värdera i vilken utsträckning landets kommuner och landsting kommer att anse att betänkandets förslag i kapitlet bidrar till ett förutsägbart och överblickbart ersättningssystem. Arbetsförmedlingen kan inte heller bedöma om det föreslagna ersättningssystemet har förutsättningar att betinga tillräcklig kostnadstäckning för de insatser som landets kommuner och landsting förväntas genomföra.

Kapitel 11 Konsekvensbeskrivningar

Arbetsförmedlingen **avstyrker** inriktningen i de räkneexempel som presenteras i kapitlet.

Arbetsförmedlingen vill understryka att myndigheten behöver ges stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta eventuella uppdrag som riktas gentemot asylsökande. Arbetsförmedlingen noterar att flera av de uppgifter som föreslås tillkomma för myndigheten är ofinansierade i det räkneexempel som presenteras i betänkandet. Endast den kartläggning som Arbetsförmedlingen föreslås att få i uppdrag att genomföra i ankomstcenter tas upp som en kostnad i räkneexemplet. Arbetsförmedlingen noterar vidare att nuvarande anslag till myndigheten att genomföra kompetenskartläggningar av asylsökande föreslås att dras in i syfte att finansiera de utgiftsökningar som följer av betänkandets övriga förslag. Sammantaget innebär detta att Mottagandeutredningen, i enlighet med presenterat räkneexempel, de facto föreslår en nettominskning av Arbetsförmedlingens anslag med 40 miljoner kronor, trots att flera omfattande uppgifter tillkommer för myndigheten.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen bedömer att myndigheten behöver ekonomiska förutsättningar att omhänderta åtminstone följande delar:

- 1. Arbetsförmedlingens kartläggning i ett ankomstcenter.*
Arbetsförmedlingen bedömer att den styckkostnad för myndighetens kartläggning som presenteras i betänkandet är rimlig, förutsatt att förväntningen på myndigheten är att genomföra en inledande inventering av den enskildes yrkes- och utbildningsbakgrund. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 6.2. Arbetsförmedlingen bedömer att myndigheten kommer att behöva nyttja tolk vid kartläggningen, men noterar att det saknas finansiering för de kostnader som kommer att uppstå till följd av ett ökat tolkanvändande inom myndigheten.
- 2. Kostnader för systemstödsutveckling*
Arbetsförmedlingen bedömer att flera av betänkandets förslag kommer att medföra omfattande systemstödsutveckling. Betänkandet innehåller förslag där olika myndigheter vid olika tidpunkter har ett utpekad ansvar för att genomföra handläggningsinsatser. Arbetsförmedlingens bestämda uppfattning är att de handläggningsinsatser som myndigheten föreslås ansvara för behöver kunna genomföras i ett systemstöd. Arbetsförmedlingens erfarenhet är att olika typer av manuella förfaranden tenderar att bli mycket betungande administrativt. I flera fall bygger dessutom Arbetsförmedlingens handläggningsinsatser på att en annan myndighet har genomfört andra handläggningsinsatser i ett tidigare skede i processen. För att denna process ska kunna fungera på ett rättssäkert och enhetligt sätt behöver myndigheternas respektive ärendehanteringssystem kunna kommunicera digitalt. Arbetsförmedlingen kan i detta remissyttrande inte fullt ut beräkna kostanden för sådan systemstödsutveckling, då detta bland annat beror på i vilket skede den enskilde kan förväntas erhålla ett samordningsnummer.
- 3. Kostnader för att tillhandahålla insatser i enlighet med det arbetsmarknadspolitiska regelverket*
Arbetsförmedlingen anser att myndigheten behöver stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta ett eventuellt uppdrag att erbjuda insatser till asylsökande i enlighet med det arbetsmarknadspolitiska regelverket.
Arbetsförmedlingen anser att ett sådant uppdrag ska regleras antingen i den föreslagna lagen om mottagande av asylsökande och vissa andra utlänningar eller i förordning, och att det av uppdraget bör framgå vilka förväntningar som finns på myndigheten. Finansieringen av uppdraget behöver omfatta både myndighetens förvaltning av uppdraget och kostnaderna för

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

insatser. Se också Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 7.2.

4. *Eventuella kostnader för att tillhandahålla en digital självservice*

Om regeringen anser att Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla en digital självservice i vilket den enskilde kan fortsätta att dokumentera sina meriter, kompetenser och färdigheter efter den inledande kartläggningen, i enlighet med Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 6.3, behöver myndigheten erhålla finansiering för utveckling och förvaltning av en sådan tjänst. Arbetsförmedlingen anser att ett sådant uppdrag bör finansieras på ett sätt som motsvarar finansieringen av dagens uppdrag att genomföra tidiga kompetenskartläggningar av asylsökande (U14, anslag 1:1).

Om regeringen har för avsikt att genomföra de förslag som lämnas i betänkandet förutsätter Arbetsförmedlingen att regeringen återkommer till myndigheten för en fortsatt dialog kring uppdragets finansiering.

Kapitel 13.1 Obligatoriska boenden för snabbare prövning och återvändande

Det alternativa upplägg som presenteras i kapitlet liknar i flera avseenden upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför i huvudsak till myndighetens lämnade synpunkter i kapitlen 6-8. Arbetsförmedlingen noterar dock att det finns vissa skillnader, vilka föranleder myndighetens kommentarer nedan.

Det alternativa upplägget medför att asylsökande endast erbjuds boende i offentlig regi i så kallade mottagandecenter. Efter 30 inledande dagar - då det är obligatoriskt för samtliga asylsökande att vistas i ett mottagandecenter - kan vissa asylsökande flytta till ett eget ordnat boende. Samhället kommer dock inte att bistå den enskilde med boende utanför mottagandecentret. Ordningen innebär att asylsökande i alla skeden av asylprocessen kommer att vara samlade på en begränsad yta. Arbetsförmedlingen vill därför understryka vikten av att mottagandecentren håller en sådan standard och är organiserade på ett sätt så att samtliga boendes trygghet, säkerhet och integritet kan garanteras. Utöver rent humanitära aspekter av detta bedömer Arbetsförmedlingen att den upplevda tryggheten kommer att ha stor betydelse för hur mottaglig den enskilde kommer att vara för de insatser som olika myndigheter ska erbjuda under tiden i mottagandecentret. Arbetsförmedlingen anser att denna aspekt sannolikt är än viktigare om regeringen väljer att besluta om att etablera mottagandecenter i enlighet med Mottagandeutredningens alternativa upplägg.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen bedömer vidare att den föreslagna ordningen sannolikt medför att statens ambitioner att styra mottagandet av asylsökande och nyanlända i landet minskar i förhållande till huvudförslaget. Arbetsförmedlingens erfarenhet från tiden då myndigheten hade ett särskilt bosättningsuppdrag är att många asylsökande skapar nätverk och knyter kontakter på den ort där de befinner sig under asyltiden. Om asylsökande under en längre period har befunnit sig på ett mottagandecenter finns en risk att de i ett senare skede kommer att neka en erbjuden bosättningsanvisning, om denna inte sker i en kommun i mottagandecentrets närområde.

Arbetsförmedlingen bedömer vidare att förslaget sannolikt kommer att medföra att ett fler asylsökande ordnar ett eget boende under asyltiden. Detta innebär i sin tur att färre asylsökande sannolikt får ta del av offentligt anordnade insatser än i betänkandets huvudförslag, vilket sannolikt påverkar hur väl förberedda asylsökande kommer att vara på att ta del av insatser inom ramen för Arbetsförmedlingens etableringsprogram efter beviljat uppehållstillstånd.

Kapitel 13.2 Center i kommuner med rätt förutsättningar

Det alternativa upplägg som presenteras i kapitlet liknar i flera avseenden upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför i huvudsak till myndighetens lämnade synpunkter i kapitlen 6 och 7. Arbetsförmedlingen noterar dock att det finns vissa skillnader, vilka föranleder myndighetens kommentarer nedan.

Arbetsförmedlingen vill understryka att fler parter än kommunen är betjänta av goda planeringsförutsättningar. Arbetsförmedlingen anser därför att den dialog som ska föregå en etablering av ett mottagandecenter också bör omfatta andra myndigheter och organisationer än berörd kommun, inklusive Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen bedömer att också aspekt är än viktigare om regeringen väljer att besluta om att etablera mottagandecenter i enlighet med Mottagandeutredningens alternativa upplägg. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 13.4.

Kapitel 13.3 Sammanhållet mottagande påskyndar etablering

Det alternativa upplägg som presenteras i kapitlet liknar i flera avseenden upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför i huvudsak till myndighetens lämnade synpunkter i kapitlen 6, 7 och 8. Arbetsförmedlingen noterar dock att det finns vissa skillnader, vilka föranleder myndighetens kommentarer nedan.

Arbetsförmedlingen bedömer att föreslagen ordning som innebär att Migrationsverket får anvisa en kommun innan den asylsökande har fått uppehållstillstånd skapar förbättrade planeringsförutsättningar för kommunen, vilket är positivt. Arbetsförmedlingen ser dock en betydande

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

risk att den bostadsbrist som råder i landets kommuner påverkar kommunernas förmåga att ta emot asylsökande som har fått uppehållstillstånd inom angiven tidsfrist, särskilt i de fall då anvisad kommun ska ta emot individen inom tre veckor från tidpunkten för beslut om anvisning. Arbetsförmedlingen anser därför att regeringen bör se över vilka ytterligare insatser som kan genomföras för att öka kommunernas mottagningskapacitet.

Kapitel 13.4 Ett mottagande där individen står i centrum

Det alternativa upplägg som presenteras i kapitlet liknar i flera avseenden upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför i huvudsak till myndighetens lämnade synpunkter i kapitel 6. Arbetsförmedlingen noterar dock att det finns vissa skillnader, vilka föranleder myndighetens kommentarer nedan.

Mottagandeutredningen föreslår i betänkandets alternativa upplägg att Arbetsförmedlingen ska genomföra en kartläggning av asylsökandes utbildning och yrkeserfarenhet. Skillnaden mot betänkandets huvudförslag är att kartläggningen i det alternativa upplägget i vissa fall ska ske inom 7 dagar och i andra fall inom 30 dagar. Avgörande föreslås vara hur omfattande handläggningsåtgärder som kommer att krävas av Migrationsverket samt vilket beslut som kan komma att fattas i ärendet. Även om tidsfristen i vissa fall kommer att vara något längre än vad som föreslås i betänkandets huvudförslag, anser Arbetsförmedlingen att de synpunkter som myndigheter lämnade under kapitel 6.3 kvarstår.

Kapitel 13.5 Asylsökande barns skolgång underlättas

Det alternativa upplägg som presenteras i kapitlet liknar i flera avseenden upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför i huvudsak till myndighetens lämnade synpunkter i kapitel 6. Arbetsförmedlingen noterar dock att det finns vissa skillnader, vilka föranleder myndighetens kommentarer nedan.

Arbetsförmedlingen noterar att betänkandets alternativa förslag saknar en tydlig beskrivning för hur asylsökande barns rätt till utbildning ska kunna tillgodoses. Arbetsförmedlingen anser att detta behöver klargöras. Givet att ett antal insatser föreslås vara obligatoriska anser Arbetsförmedlingen att också möjlighet till barnomsorg behöver tillhandahållas.

Kapitel 13.6 Väntan med etableringsfrämjande insatser

Det alternativa upplägg som presenteras i kapitlet liknar i flera avseenden upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför i huvudsak till myndighetens lämnade synpunkter i kapitel 7. Arbetsförmedlingen noterar dock att det finns vissa skillnader, vilka föranleder myndighetens kommentarer nedan.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen noterar att betänkandets alternativa upplägg i detta kapitel innebär ett väsentligt utökat ansvar för Arbetsförmedlingen, jämfört med betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen föreslås dels ges ansvar för att asylsökande som bor i ett mottagandecenter får information om aktörer som tillhandahåller utbildning i svenska för asylsökande. Arbetsförmedlingen föreslås även ansvara för att asylsökande erbjuds insatser som syftar till att ge kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har i sak **ingenting att erinra** mot förslaget att myndigheten ska ansvara för att asylsökande som bor i ett mottagandecenter får information om aktörer som tillhandahåller utbildning i svenska för asylsökande. Arbetsförmedlingen vill dock understryka att myndigheten saknar förutsättningar att påverka i vilken utsträckning folkbildningens aktörer kan erbjuda undervisning i svenska på olika orter.

Arbetsförmedlingen **tillstyrker** förslaget att det temporära statsbidrag som folkbildningens aktörer får för folkbildningsinsatser för asylsökande ska permanentas.

Arbetsförmedlingen anser att betänkandets förslag att myndigheten ska ges i uppdrag att ansvara för att asylsökande i mottagandecenter erbjuds insatser som syftar till att ge kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden **behöver förtydligas**.

Om Arbetsförmedlingen ges ett sådant uppdrag bör detta betraktas som ett helt nytt uppdrag för myndigheten. En sådan förändring kan inte betraktas endast som utökning av etableringsuppdraget. Förändringen förutsätter förändringar i befintligt anslagsvillkor så att myndigheten ges stabila och långsiktiga ekonomiska förutsättningar att omhänderta uppdraget.

Arbetsförmedlingen menar att såväl målgruppens sammansättning som pågående konjunkturläge bör vara ingångsvärden om regeringen beslutar att ge Arbetsförmedlingen ett uppdrag i denna riktning. I dagsläget råder ett stort rekryteringsbehov bland arbetsgivare inom ett antal sektorer, vilket gör att arbetsgivarnas vilja att ta emot personer på arbetsplatsförlagda aktiviteter ökar. Det är inte säkert detta konjunkturläge kommer att bestå. Det är heller inte säkert att asylsökandes utbildnings- och yrkesbakgrund kommer att matcha de behov som finns på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen anser därför inte att det bör finnas krav/förväntningar på myndigheten att erbjuda arbetsplatsförlagda aktiviteter för asylsökande. Givet att mottagandecenter endast föreslås finnas på ett fåtal orter skulle sådana krav/förväntningar behöva omhändertas i förhållande till ett mycket begränsat antal arbetsgivare, vilket sannolikt skulle skada Arbetsförmedlingens förtroende.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

Arbetsförmedlingen anser att ett eventuellt uppdrag att erbjuda insatser till asylsökande i ett mottagandecenter i första hand bör inriktas mot att utveckla och tillhandahålla digitala självservicejänster.

Kapitel 13.7 Tydligare samarbete med det civila samhället

Det alternativa upplägget som presenteras i detta kapitel är identiskt med upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför till myndighetens lämnade synpunkter under kapitel 9.

Kapitel 13.8 Ett värdigt och socialt hållbart eget boende under asyltiden

Det alternativa upplägget som presenteras i detta kapitel är identiskt med upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför till myndighetens lämnade synpunkter under kapitel 7.

Kapitel 13.9 Barnets bästa motiverar några förändringar för ensamkommande barn

Det alternativa upplägget som presenteras i detta kapitel är identiskt med upplägget i betänkandets huvudförslag. Arbetsförmedlingen hänvisar därför till myndighetens lämnade synpunkter under kapitel 6

Kapitel 13.10 Statlig ersättning till kommuner och landsting

Mottagandeutredningen lämnar i kapitlet ett antal förslag för hur nuvarande system för statlig ersättning till kommuner och landsting kan justeras utifrån den ansvarsfördelning som föreslås gälla i betänkandets alternativa upplägg.

Arbetsförmedlingen hänvisar till myndighetens kommentarer under kapitel 10.

Kapitel 14 Konsekvensbeskrivningar

Arbetsförmedlingen hänvisar i huvudsak till de kommentarer som myndigheten lämnar i kapitel 11, som innehåller Mottagandeutredningens konsekvensbeskrivning av betänkandets huvudförslag.

I betänkandets alternativa förslag föreslås Arbetsförmedlingen ansvara för att asylsökande erbjuds insatser som syftar till att ge kunskap om och kontakter med den svenska arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har svårt att fullt ut värdera vilka förväntningar som finns på myndigheten i detta sammanhang, och har därför svårt att kostnadsberäkna förslaget. Se Arbetsförmedlingens resonemang under kapitel 13.6.

Om regeringen har för avsikt att genomföra de förslag som lämnas i betänkandet förutsätter Arbetsförmedlingen att regeringen återkommer till myndigheten för en fortsatt dialog kring uppdragets finansiering.

Datum
2018-11-13

Diarienummer
Af-2018/0023 9000

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
generaldirektör

Per Ibertsson
Verksamhetssamordnare

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av verksamhetssamordnare Per Ibertsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har direktören för Avdelningen Förmedling och rehabilitering till arbete Maria Kindahl samt Tf. enhetschef för enheten Integration och etablering Malin Blomgren deltagit.

